

Advies

Ontwerp Provinciaal Milieu Plan 2011-2014 (PMP)

**Vastgesteld door SER Brabant
op 22 juli 2010**

Adviesaanvraag en -aanpak

Bij brief van 30 juni 2010 heeft het College van GS de Sociaal-Economische Raad (SER) Brabant advies gevraagd over het ontwerp Provinciaal Milieu Plan 2011-2014 (PMP). Verzocht is met name in te gaan op de visie en uitgangspunten, de bestuurlijke accenten en op de wijze waarop de Agenda van Brabant in het plan is verwerkt.

Daarnaast is ook gevraagd om zo mogelijk specifieke aandacht te besteden aan innovatie in de energiesector en de ontwikkeling van de bedrijfsomgeving.

SER Brabant hecht veel waarde aan de totstandkoming van een goed milieuplan dat bijdraagt aan de integrale keuzes en opgaven waar Brabant voor staat en dat kan rekenen op veel draagvlak in de maatschappij.

Gelet op de tijdsdruk is gekozen voor een beoordeling op hoofdlijnen, waarbij we dit PMP in een breder historisch en actueel perspectief hebben geplaatst.

Dit advies heeft de volgende opbouw:

1. PMP 2011-2014, korte duiding
2. Milieubeleidsplan in historisch perspectief
3. Internationale en regionale context (Agenda van Brabant)
4. Strategische noties milieu en economie
5. Beoordeling PMP 2011-2014

1. PMP 2011-2014, korte duiding

Het ontwerp PMP schetst in hoofdlijnen het milieubeleid van de provincie Noord-Brabant voor de periode 2011-2014. Dit plan spitst zich toe op de operationalisering van de Agenda van Brabant voor de milieuthema's. Het PMP beoogt een sturend kader te bieden voor negen wettelijke milieuthema's: externe veiligheid, luchtkwaliteit, geur, geluid, licht, afval en stortplaatsen. En voorts een kader voor concrete onderdelen van water en bodem die niet elders zijn geregeld. De jaarlijkse uitvoeringsprogramma's van deze wettelijke taken zijn niet in het PMP opgenomen.

Daarbij is het goed op te merken dat 80% van het nationale milieu beleid vanuit de EU wordt bepaald.

Leidende en kaderstellende principes in dit PMP zijn veiligheid, gezondheid, biodiversiteit en leefbaarheid. In dat kader wordt verwezen naar het besluit van Provinciale Staten uit juni 2010 waarin wordt aangegeven dat zij een gezonde en veilige leefomgeving tot één van de hoogste prioriteiten van het provinciale beleid rekenen. 'Gezondheid' krijgt in dit PMP een bijzonder accent, hetgeen wordt gebaseerd op het feit dat milieufactoren verantwoordelijk zijn voor 3-7% van de totale ziektelast in Nederland.

Op grond van deze waarnemingen gaat in dit provinciale milieuplan de aandacht vooral uit naar het beïnvloeden

van de fysieke omgeving waarbij de lokale luchtkwaliteit, geluidsoverlast, geurhinder en externe veiligheid een rol spelen. Naast de – wettelijk voorgeschreven - negen milieuthema's zijn er specifieke Brabantse problemen die een Brabantse oplossing vereisen. Het PMP wijst op enkele milieuproblemen die in Noord-Brabant pregnanter optreden, hardnekkiger van aard zijn of een veel zwaarder beslag leggen op de volksgezondheid en het gebruik van water, bodem en lucht. Met drie onderwerpen wil het PMP in 2011-2014 aan de slag:

1. Luchtkwaliteit (luchtwassers intensieve veehouderij)
2. Waterkwaliteit (vermindering fosfaat)
3. Footprint en biodiversiteit (convenanten)

Het PMP kiest daarmee voor een 'basisvariant'. Het nieuwe college van GS dat de provincie aanstuurt in de periode 2011-2014 kan een actualisatie van het PMP doorvoeren om een Brabantse 'plusvariant' in te zetten voor de Brabantse problemen en opgaven.

2. Milieuplannen in historisch perspectief (afgelopen 40 jaar)

Terugkijkend op het Nederlandse milieubeleid, zien we dat sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw de Nederlandse overheden, bedrijven, burgers en maatschappelijke organisaties steeds meer aandacht zijn gaan besteden aan de bescherming van ons milieu. De directe aanleidingen waren in die tijd de fors toenemende luchtverontreiniging, watervervuiling, bodemverontreiniging, afvalberg, en geur- en geluidhinder.

Die aandacht heeft duidelijk een positief effect gehad. Nu bijna 40 jaar later zijn de emissies naar lucht en water sterk afgenomen, is het afvalprobleem beheersbaar geworden en zijn we bezig de bodemverontreinigingen op te ruimen.

De provincie heeft in de verbetering van de afgelopen veertig jaar een belangrijke rol gespeeld. Soms als stimulator en leverancier van kennis, dan weer als regelgever en handhaver. De basis daartoe ligt vast in het Provinciaal Milieuplan, dat al vele jaren de leidraad van het provinciaal handelen is. Over de periode van veertig jaar zien we niet alleen een duidelijke vermindering van de milieubelasting, maar ook de volgende procesontwikkeling, die ervoor heeft gezorgd dat een duurzaam milieubeleid een volwassen begrip is geworden in onze maatschappij:

1. bronmaatregelen

Aanvankelijk probeerden we de emissies aan te pakken met filters, hoge schoorstenen, zuiveringsinstallaties aan het eind van de keten. Dit betekende vaak een verplaatsing van de problematiek. Gelukkig kwam het besef dat alleen brongerichte maatregelen leiden tot een duurzaam milieubeleid. Een bekend voorbeeld is de loodvrije benzine.

(vervolg ad 1, bronmaatregelen)

Maar ook procesverbeteringen in de industrie en het gebruik van minder schadelijke grondstoffen zijn duidelijke voorbeelden. Het energieverbruik van huishoudelijke apparaten is sterk gedaald en er zijn verven op waterbasis geïntroduceerd. Een goed voorbeeld is ook de biologische landbouw met minder bestrijdingsmiddelen. En richting burgers kunnen we denken aan isolatie van woningen, het gebruik van duurzame bouwmaterialen, waterbesparende kranen en de belangstelling voor elektrisch rijden. Er zijn veel voorbeelden, die duidelijk maken dat er succesvol is gezocht naar een aanpak aan de bron. Door de koppeling tussen economie/markt en milieu werd dit extra kansrijk

2. *verinnerlijking*

Aanvankelijk was de overheid aan zet en dit heeft geleid tot een veelvoud aan milieuwetten en AMVB's. Later zien we dat de milieuzorg bij bedrijven, organisaties en burgers toeneemt. Zij zien dat ze een eigen verantwoordelijkheid hebben. Zeker ook het bedrijfsleven heeft hierbij duidelijke stappen gezet. Milieuzorg, audits, milieujaarverslagen en certificering volgens ISO 14001 naar inmiddels ISO 26001¹ zijn gemeengoed geworden. De huidige aandacht voor cradle to cradle en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen zijn ook duidelijke bewijzen van de verinnerlijking van het milieubeleid. Recent onderzoek van Kamer Brabant onder ruim 400 ondernemers laat zien dat driekwart van de Brabantse ondernemers bekend is met het begrip MVO. En ruim de helft geeft aan dat MVO op dit moment een rol speelt in hun bedrijf. Nog eens drie van de tien geven aan er open voor te staan en of het zelfs al op korte termijn te gaan invoeren. De motivatie daartoe geeft de burger moed: 80% doet het uit ideologische overwegingen (het hoort zo).

3. *kennis en inzicht*

Hoewel nog veel onbekend is, neemt de kennis over ons milieu en de processen die daar invloed op hebben zeker toe. Vandaag de dag kijken we niet naar individuele processen, maar naar het geheel van de keten. Via een ketenbenadering worden kansrijke oplossingen mogelijk. Denken in termen van rendement, gebaseerd op milieubalansen, is centraal komen te staan. Ook de huidige aandacht voor biodiversiteit, gezondheid en klimaat zijn een gevolg van de toenemende kennis. Zo is de verschuiving van de aandacht voor PM10 naar PM 2,5 een duidelijk voorbeeld. Door de toenemende kennis wordt ook duidelijk dat traditionele en klassieke effect-gerichte maatregelen niet de juiste oplossing bieden. Nieuwe technieken en systeemveranderingen zijn vaak nodig.

4. *integratie*

Milieu staat niet op zich zelf, maar heeft nauwe banden met economie, sociale aspecten, ruimtelijke ordening en mobiliteit, recreatie etc. Begrippen als duurzame economie, eco-efficiency, milieu als economische kans, hernieuwbare bronnen en cradle to cradle zijn in de laatste jaren gemeen goed geworden. Het besef groeide dat milieu ook extra kansen biedt voor economie en welzijn. Zo is het belang van een mooie natuur en goed milieu voor het economisch vestigingsklimaat en de gezondheid van mensen nu een gegeven.

¹ ISO 26001 is in tegenstelling tot ISO 14001 certificering op basis van vrijwilligheid, hetgeen de trend van "verinnerlijking" onderstreept

2.1 Integraal Strategische Milieuplan 2006 – 2010

Zoals hierboven opgemerkt, heeft de provincie een belangrijke rol gespeeld bij de verbeteringen die de afgelopen veertig jaar zijn gerealiseerd. Soms als stimulator en leverancier van kennis, dan weer als regelgever en handhaver. De basis daartoe ligt vast in het Provinciaal Milieuplan, dat al vele jaren de leidraad van het provinciaal handelen is. Ook deze plannen zijn in kwaliteit gegroeid. Een duidelijk voorbeeld is het Integraal Strategisch Milieubeleid 2006 – 2010 met de volgende acht belangrijke uitgangspunten:

- bescherming
- voorzorg
- preventie
- bronaanpak
- de vervuiler betaalt
- eco(logische) efficiency
- erfgoed
- deregulering

Het gaat in dit bestek te ver om dit plan uitvoerig te beschrijven, maar de reactie van SER Brabant in september 2006 geeft goed weer dat het plan goed aansloot bij de ontwikkeling van het milieubeleid en de tijdgeest (zie onderstaan kader).

*“....oordelen wij positief over de nieuwe weg die wordt ingeslagen met dit Integraal Strategisch Milieubeleid.. Geen klassiek milieubeleidsplan, maar een nieuwe strategie die op verfrissende wijze invulling geeft aan de opdracht van Provinciale Staten om een milieubeleidsplan op te stellen met de bril van een omgevingsplan dat ook gedragen wordt door de stakeholders.
SER Brabant is positief omdat:
- gestreefd wordt naar een brede en integrale aanpak
- uitgangspunt is een duurzaam evenwicht tussen de drie P's
- het belang van de P van passie wordt erkend
- de mens en maatschappij gerichte thema's hebben een meer centrale plaats gekregen
- een open dialoog met stakeholders”*

Kader: passage uit advies SER Brabant over ISM 2006-2010

In dit SER-advies werd erop gewezen dat er bij het bedrijfsleven veel waardering is voor een setting waarin samen wordt gezocht naar structurele oplossingen en waarbij de provincie zich niet verschuilde achter wettelijke termijnen en normen. Natuurlijk waren die wel richtinggevend, maar ze had oog voor de positie en mogelijkheden van bedrijven. Goede voorbeelden waren de aanpak van de bodemverontreiniging via de BSB-operatie en de aandacht voor de relatie milieu– economie, ondermeer ter zake duurzame bedrijventerreinen.

3. Internationale en regionale context (Agenda van Brabant)

3.1 Doorwerking crises

De wereldwijde financiële crisis van eind 2008 heeft gezorgd voor de diepste recessie sinds de jaren dertig van de vorige eeuw. In samenhang met de mondiale vraagstukken rond klimaat, energie, voedsel en grondstoffen heeft deze systeemcrisis grote gevolgen, bijvoorbeeld voor de internationale arbeidsverdeling of voor de concurrentiepositie van onze maakindustrie.

De wereld gaat er na de crisis fundamenteel anders uitzien en dat heeft vooral ook geopolitieke achtergronden: De opkomst van de BRIC-landen, sterke daling EU-aandeel in wereldeconomie van 25% (2000) naar maximaal 15% (2030). Ter vergelijking: China van 7 naar 19%.. Mogelijke effecten daarvan zijn de verplaatsing van logistieke stromen, de dreigende uitplaatsing van hightech industrie en de leveringszekerheid van mineralen en energie.

Urgente ontwikkeling is dat er - in het licht van deze mondiale ontwikkelingen en machtsverschuivingen – de komende jaren een versnelde herpositionering zal zijn van zowel bedrijven als regio's. In dat opzicht is de actuele ontwikkeling rond een bedrijf als MSD/Organon en de betekenis daarvan voor de economische structuur van de regio Oss een zeer pregnant voorbeeld.

Sterker dan ooit is een innovatief en ondernemend vestigingsklimaat en de beschikbaarheid van kennis & innovatie in de directe omgeving van bedrijven en clusters van bedrijven van belang om te kiezen voor Noordwest-Europa c.q. Nederland c.q. Brabant als vestigingsplaats. Interessant gegeven in dit verband: investeringen in innovatie zijn voor minstens 80% investeringen in meer duurzaamheid. Dit moet ook voor een provinciaal Milieuplan een interessant aanknopingspunt zijn.

3.2 Agenda van Brabant

De Agenda van Brabant zet de koers uit vanuit het idee dat de provincie een belangrijke taak heeft in de positionering van de regio in de mondiale netwerkeconomie en het versterken van het Brabantse concurrentievermogen. De inzet

is om vanuit de eigen kracht bij de Europese top van de (industriële) kennis- en innovatieregio's te horen. Dat vraagt een sociaal veerkrachtige, ecologisch efficiënte en economisch sterke regio. Essentieel is de inzet op kennis en innovatie voor de toekomst van Brabant.

Deze inzet zien we ook terug in de investeringsstrategie van de Agenda van Brabant, met als centrale doelstelling een structuurversterking van het bijzondere vestigings- en leefklimaat in Brabant. Samenhangende en structuurversterkende investeringen op een vijftal investeringsdomeinen:

- 1) kennis: duurzame innovatie en slimme ambachtelijkheid
- 2) de bereikbare regio
- 3) leefklimaat: topvoorzieningen sport en cultuur
- 4) Brabants mozaïek: steden en dorpen
- 5) Natuur en landschap: hoogwaardige groen-blauwe structuren

SER Brabant heeft deze missie onderschreven. Het is een heldere, aansprekende toekomstvisie op het behoud van duurzame welvaart die van belang is voor het welzijn van alle Brabanders. Deze visie sluit aan bij de opgave zoals wij die in ons advies over de Agenda van Brabant² hebben aangeduid in termen van een "slimme economie". Duurzaamheid en nieuwe verbindingen zijn daarbij de drijvende krachten en de mens komt meer centraal te staan. Niet alleen innoveren, maar ook involveren.

4. Strategische noties milieu en economie

In deze paragraaf omschrijven we de anno 2010 gangbare noties in het bedrijfsleven over anno 2010 over het te voeren milieubeleid. Waar in de vorige eeuw nog vooral werd uitgegaan van tegenstellingen die moesten worden overwonnen, gaat het nu om een sterk integrale benadering als basis voor succes op zowel microniveau als op hogere schaalniveaus.

Milieu

Het oplossen van de milieuproblemen (klimaat etc.) is het meest effectief als dit vanuit het inzicht in de gezamenlijke oorzaken (gebruik van energie en grondstoffen) gebeurt. Vaak worden milieuproblemen echter nog via een sectorale benadering aangepakt. Dit is mede het gevolg van een nog altijd sterk sectorale wetgeving en de daaruit voortvloeiende overheidsuitvoering (bodem, water, lucht, afval, veiligheid,...). Dit leidt veelal tot end-of-pipe oplossingen die uiteindelijk geen perspectief bieden op een structurele aanpak van de milieuproblemen.

² 'Agenda van Brabant, een verkenning op hoofdlijnen', SER Brabant, januari 2010

Al sinds het einde van de tachtiger jaren van de vorige eeuw (Brundtland) is onderkend dat de oplossingen liggen opgesloten in een aanpak volgens de hoofdcriteria van een duurzame ontwikkeling van de maatschappij:

- besparing van energie samen met het verhogen van de efficiëntie en het toenemend gebruik van duurzame bronnen;
- het sluiten van stofkringlopen, afval moet zoveel mogelijk worden hergebruikt als grondstof;
- het voortdurend bevorderen van de kwaliteit van producten en productieprocessen.

Daarom kan een duurzame ontwikkeling het beste worden gerealiseerd door het prioritair toepassen van deze criteria bij het oplossen van de milieuproblemen.

Economie

Ook in de economie is het besef dat de economische ontwikkeling niet langer plaatsvindt met het uitgangspunt dat de voorraad energie en grondstoffen onuitputtelijk. Er is sprake van voorraden die aan uitputting onderhevig zijn en op termijn schaars en duur worden. Ketensluiting van non-ferrometalen (voorbeeld: DIC, Budel) en vergroening van grondstoffen voor bijv. de chemische industrie (voorbeeld: AFC, Dinteloord) zullen de komende decennia gaan plaatsvinden. Daarnaast zal de energietransitie ook decentraal een steeds dominantere ontwikkeling gaan krijgen. Korthedshalve verwijzen wij hier naar de in de afgelopen jaren door SER Brabant en Telos uitgebrachte rapporten en toekomstverkenningen.

Milieu en Economie

Gezien het voorgaande is er een grote overlap tussen beide beleidsvelden en dat zal naar verwachting alleen maar toenemen. Het is dan de uitdaging het efficiënte en duurzame gebruik van energie en grondstoffen economisch aantrekkelijk te maken. Tot nog toe is het gebruikelijk om in een regionale economische ontwikkeling het milieu als randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen te hanteren. Misschien is het nu de tijd de ruimtelijke ontwikkelingen als randvoorwaarde voor de integratie van milieu en economie te hanteren.

5. Provinciaal Milieuplan 2011 – 2014, een eerste beoordeling

In deze paragraaf gaan we in op de in de adviesaanvraag van GS gestelde vragen, zulks tegen de achtergrond van de in de voorgaande hoofdstukken beschreven trends, ontwikkelingen en uitdagingen.

Visie en uitgangspunten

Hierover kunnen we kort zijn: SER Brabant oordeelt positief over de visie en uitgangspunten van het PMP 2011-2014. Daarbij hebben wij de volgende observaties:

- 1) De filosofie uit het ISM 2006-210 komt direct terug in het begin van het plan. Met deze opzet wil GS de inhoudelijke voordelen van een klassiek milieuplan, gebaseerd op de negen milieuthema's, combineren met de succesvol gebleken methodieken, zoals dynamisch programmeren en de 'brede belangen benadering'(Mutual Gains Approach) uit ISM 2006-2010. Ook de erkenning dat er een duidelijke koppeling ligt met de Agenda van Brabant en dat de provincie de steun van andere partijen nodig heeft, past zondermeer bij de ingezette weg van een brede aanpak, professionalisering en dialoog met stakeholders.
- 2) In de visie van het PMP 2011-2014 wordt aangesloten bij de duurzaamheidsdefinitie van Brundtlandt. Ontwikkelingen als toenemende welvaart en individualisering leiden op veel fronten tot volumegroei bij het gebruik van energie en grondstoffen en gaat de draagkracht van natuur en milieu veelal te boven. Een duurzame leefomgeving voor toekomstige generaties komt daarmee onder druk te staan.
- 3) Ook het besef dat veel is bereikt, maar dat sommige problemen hardnekkiger zijn dan gedacht of dat er nieuwe problemen zijn ontstaan of ontdekt, is een gegeven dat duidelijk in de inleiding naar voren komt. Hierbij zij verwezen naar de Milieubalans 2009 van het RIVM (zie onderstaand kader).

„ Op korte termijn profiteert het milieu van de recessie, omdat de neergang in economische activiteiten resulteert in lagere emissies, vooral naar lucht. Op lange termijn heeft de recessie ongunstige effecten op het milieu, omdat hierdoor de ontwikkeling en toepassing van milieusparende technieken worden afgeremd.

„ De mate waarin de korte- en langetermijndoelen van het milieubeleid worden gehaald, geeft voor de periode tot 2015 een gemengd beeld. Voor de periode vanaf 2020 liggen vrijwel alle doelen (nog) buiten bereik.

„ Tot 2015 worden de doelen van het klimaat- en luchtbeleid waarschijnlijk gehaald of liggen ze binnen bereik. Dat geldt ook voor de doelen voor bodemsanering en afval. De doelen voor de milieuecondities van de natuur in het landelijk gebied daarentegen, worden op die termijn waarschijnlijk niet gehaald of vragen zelfs fundamentele herziening van beleid. Dat geldt ook voor de doelen in de stedelijke leefomgeving voor geluid, geur en externe veiligheid.

„ De doelen voor 2020 en daarna worden met het huidige vastgestelde en voorgenomen beleid vrijwel alle niet gehaald. Dat betekent dat het milieubeleid aanzienlijk moet worden geïntensiveerd om de langetermijndoelen te realiseren. Bij energieopwekking uit wind, zon, biomassa en andere hernieuwbare bronnen, energiebesparing en de kwaliteit van het oppervlaktewater is een fundamentele herziening van het beleid nodig om instrumenten en doelen met elkaar in overeenstemming te brengen.

„ Een onderwerp dat extra aandacht van beleidsmakers vraagt, is de manier waarop de wereldbevolking voorziet in haar behoefte aan vlees, vis en zuivel. De verwachte toenemende consumptie van deze voedingsmiddelen is niet verenigbaar met de mondiale ambities voor de bescherming van de biodiversiteit en voor de beperking van het (versterkte) broeikas-effect. De Nederlandse overheid wil burgers zoveel mogelijk vrij laten in hun voedselkeuze, maar uiteindelijk zal zij de verschillende maatschappelijke doelen voor de voedselproductie en -consumptie, het klimaat en de biodiversiteit moeten afwegen.

„ De wijze waarop in Europa de lokale luchtkwaliteit wordt gereguleerd, is een tweede aandachtspunt. Er zijn steeds meer aanwijzingen dat de concentraties fijn stof (PM₁₀) en stikstofdioxide (NO₂) slechts globale indicatoren zijn voor de mate waarin de luchtkwaliteit de gezondheid schaadt. De concentratie van fijn stof uit verbrandingsprocessen lijkt daar een veel betere indicator voor. Daarom zijn grenswaarden voor PM₁₀ en NO₂ minder geschikt om de gezondheid te beschermen. Om het lokale luchtbeleid efficiënter te maken is onderzoek wenselijk naar de mogelijkheden om het beleid meer specifiek te richten op vermindering van de blootstelling aan dit type fijn stof.

Kader: Milieubalans 2009, RIVM

Bestuurlijke accenten PMP 2011-2014

Over de wijze waarop de visie en uitgangspunten in het voorliggende ontwerp-PMP 2011-2014 worden doorvertaald in de bestuurlijke accenten zijn wij minder enthousiast. Vraag is of het PMP op deze wijze wel voldoende aansluiting krijgt met de fundamentele vraagstukken van de komende jaren. In dat licht stelt zich ook de vraag of het wel verstandig is om te kiezen voor een basisvariant. Kortom, SER Brabant ziet aanleiding voor heroverwegingen. In dat verband vragen wij aandacht voor de volgende kanttekeningen.

Leidende en kaderstellende principes in dit PMP zijn veiligheid, gezondheid, biodiversiteit en leefbaarheid. De algemene toonzetting op die gebieden is zodanig gekozen dat in onze ogen een enigszins “angstig” plan ontstaat. Vooral het aspect ‘gezondheid’ krijgt in dit PMP een bijzonder accent, waarbij wij een oorzakelijk verband zien met de uitbraak van de Q-koorts ten tijde van het opstellen van dit PMP. Zonder de ernst daarvan te willen bagatelliseren, is het natuurlijk zeer de vraag wat de betekenis van een provinciaal milieuplan kan zijn voor het beïnvloeden van de totale ziektelast in Brabant als nu reeds bekend is dat milieufactoren slechts voor maximaal 3 tot 7% daarvoor verantwoordelijk zijn. Gewaakt moet worden voor overfocus.

Voorts gaat in dit provinciale milieuplan de aandacht vooral uit naar het beïnvloeden van de fysieke omgeving, waarbij de lokale luchtkwaliteit, geluidsoverlast, geurhinder en externe veiligheid een rol spelen. Er wordt gekozen voor een aanpak via vooral de ruimtelijk-fysieke lijn, terwijl het in onze visie – gezien de opgaven en keuzes waar Brabant anno 2010 voor staat – aanbeveling verdient om sterker via de economische lijnen te werken omdat daar in termen van milieurendement sterker kan worden gescoord.

In algemene zin tekenen wij aan dat de bestuurlijke accenten onvoldoende lijken aan te sluiten bij de opgaven en urgenties waarvoor Brabant zich geplaatst ziet, zowel internationaal als in het kader van de Agenda van Brabant. Wij zien onvoldoende sterk een verbinding tussen dit PMP en de missie van de agenda van Brabant met als centrale doelstelling het versterken van het Brabantse concurrentievermogen. Essentieel is de inzet op kennis en innovatie voor de toekomst van Brabant en juist daar kan het nieuwe PMP een belangrijke bijdrage leveren. Bekend is immers dat wet- en regelgeving vaak na-ijlen en daarom een belemmering opleveren voor innovaties. Vooral de komende jaren wordt het essentieel dat overheden en bedrijven snel kunnen gaan schakelen.

Hieronder maken we nog een enkele specifieke kanttekening bij de onderwerpen waarop het PMP zich wil gaan toeleggen.

- 1) Bij het onderwerp luchtkwaliteit wordt gefocust op de luchtwassers in de intensieve veehouderij. De facto gaat het om een klassieke end-of-pipe benadering die maatschappij en bedrijven op grote kosten gaat jagen. De realiteit is helaas dat we vooralsnog niet anders kunnen. SER Brabant pleit echter wel voor een 'en-en' benadering, door tevens in te zetten op het faciliteren van een ontwikkeling naar andere (milieuvriendelijker) bedrijfsconcepten. Dit vooruitlopend op de fundamentele omslag in de intensieve veehouderij die gemaakt gaat worden in Noord-Brabant.
- 2) Ten aanzien van het punt waterkwaliteit wordt gefocust op het verminderen van de overdaad aan fosfaat in water en bodem. U wilt hierover met het landbouwbedrijfsleven en waterschappen afspraken gaan maken. SER Brabant adviseert dit in een breder perspectief te plaatsen door – gelet op de afname van dit soort grondstoffen – tevens in te zetten op het terugwinnen van fosfaten en het stimuleren van de benodigde kennis en innovatie op dat terrein.
- 3) Bij het onderwerp footprint en biodiversiteit wordt weliswaar gemikt op groene industriepolitiek en het benutten van economische instrumenten langs de weg van convenanten met Brabantse organisaties, maar wij vinden dat nogal abstract en ongrijpbaar. Het is wellicht interessanter om na te gaan in hoeverre het PMP een stimulerende rol kan spelen met betrekking tot (potentiële) investeringen in bedrijven en bedrijfstakken voor zover relevant voor deze milieudoelstelling.

Advies aan GS: zoek in het algemeen sterker en explicieter de verbinding met de urgenties rond transitie en heroriëntatie van (maak)industrie en regio's in het licht van mondiale en geopolitieke ontwikkelingen.

Energie en bedrijfsomgeving³

Energie en grondstoffen zijn bij uitstek integrerende kaders voor een moderne milieu-aanpak. Niet alleen de traditionele milieuthema's als verzuring, vermesting en verdroging, maar ook "nieuwe" milieupgaven als het terugdringen van CO₂ (klimaat) en fijnstof (luchtkwaliteit) zijn alle terug te voeren op energiegebruik. De regio heeft dus met de energietransitie haar eigen sleutel voor duurzaam succes in handen.

Dit thema omvat zowel verbindinglijnen naar de economie - industrie en landbouw -, ruimtelijke omgeving als het sociale domein (energiezekerheid, welzijn). Daar komt bij dat Brabant met haar sterke agro- en industriële (kennis) complex substantiële comparatieve voordelen heeft om van de energietransitie ook economisch een succes te maken.

Het moge duidelijk zijn dat de energietransitie voor het middenbestuur een strategisch speerpunt van belang is. Het heeft een dermate grote importantie en reikwijdte dat het onverstandig zou zijn om het te reduceren tot een onderdeel op de agenda van het innovatiebeleid. Daarvoor omvat de agenda van de energietransitie toch net iets meer (netwerken anders inrichten, koppelingen faciliteren tussen sectoren, benutten van nieuwe kansen in industrie en landbouw, integratie in woningbouwopgave, infrastructuur etc.).

³ Deze passages zijn ontleend aan het briefadvies van BOM, Pon, SER en Telos over de Agenda van Brabant (januari 2010)

Waar liggen de keuzes en prioriteiten voor Brabant?

Onweersproken is dat energiebesparing en het tegengaan van verspilling ver boven alle andere opties de lijst aanvoert. Zelfs in een redelijk energie-efficiënt land als Nederland kunnen op dit punt opmerkelijke resultaten worden geboekt. Een besparing van minimaal 1000 Megawatt (equivalent van één traditionele energiecentrale) is reëel, mits stevig wordt ingezet op decentrale energievoorziening gebaseerd op de warmtevraag als ruimtelijk kader. Voor de langere termijn hebben zonne-energie en bio-energie een zeer grote potentie mits de technologie snel verder wordt ontwikkeld. Dat vraagt om een strategische agenda van wetenschap en de industrie, waarbij nieuwe verbindingen worden gelegd tussen de maakindustrie en de procestechnologie, bijvoorbeeld op het gebied van sensing.

Het toekomstbeeld is aantrekkelijk: WKK, biobased economy en solar worden de drijvende krachten van de Brabantse energievoorziening. In Brabant ontstaat een nieuw energie-industriecluster van internationale allure, met nieuwe bedrijven en opleidingen. Realisatie van dat toekomstbeeld vereist nu actie in de vorm van de ontwikkeling van decentrale opslag, zonne- en biomassa-energiesystemen, investeren in lokale tweerichting elektriciteit- en gasnetten met voldoende buffercapaciteit en aanpassen van de bestaande wet- en regelgeving (o.a. elektriciteit en warmtewet). Ontwikkelingen kunnen worden versneld door een slim opererend middenbestuur, dat robuuste voorwaarden schept. Voor alles vraagt het om een heldere koers waarmee meerjarige investeringszekerheid wordt geboden voor burgers en bedrijven.

Advies aan GS: zoek in de uitwerking van dit PMP 2011-2014 een directe verbinding naar de Energie-agenda waarmede ook vanuit het milieubeleid wordt bijgedragen aan het scheppen van robuuste voorwaarden voor energietransitie in de komende jaren.

Concreet voorstel: ruil punt 3 ("Footprint en biodiversiteit") in voor Energietransitie.

Basisvariant of plusvariant?

Het borgen van de vooruitgang en zeker het aanpakken van de nieuwe problemen moeten de basis zijn van het nieuwe plan. Zoals uit de Milieubalans 2009 blijkt, krijgen/hebben de sectoren die economisch van belang zijn voor Brabant, zoals landbouw, industrie en recreatie & toerisme zeker nog met milieuvraagstukken te maken. In dit verband vragen wij aandacht voor de verandering in de vergunningverlening (WABO), die door industriële bedrijven in het algemeen niet met enthousiasme wordt ontvangen. Zijn gemeenten wel deskundig genoeg en leidt de WABO niet tot vertraging van procedures, met alle gevolgen van dien voor het waarborgen van de concurrentiepositie op de huidige vestigingsplaats? Duidelijk is dat het bedrijfsleven de komende jaren waar heeft een deskundige partner nodig met goede lijnen naar Europese en nationale overheden. Dit staat op gespannen voet met een provincie die zich terugtrekt op haar wettelijke taken.

Advies aan GS: kies gelet op het bovenstaande voor een plusvariant door zwaarder in te zetten dan thans voorgesteld en daarbij een stevigere verbinding te zoeken met de Agenda van Brabant.

not. 10.055

's-Hertogenbosch, 22 juli 2010